

Sint-Pauluskrantje

28ste jaargang | nr. 2
mei 2018

EUCHARISTIEVIERINGEN MEI 2018

Zondag 6 mei - 10.30u - Solistenmis voorgedaan door E.H. Hugo Dierick.
Met Sarah Van Mol (sopraan) en Nicolas De Troyer (titularis-organist).

Donderdag 10 mei
10.30u

O.L.H. Hemelvaart

Solistenmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen.
Wilfried Van den Brande en Nicolas De Troyer brengen werk van J.F. Händel en J.S. Bach.

Zondag 13 mei - 10.30u - Barokmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen - preek Frank Morlion - Vlaamse barok met "De Meid" ensemble.

Zondag 20 mei - 10.30u - **Pinksteren**
Orkestmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen.
Uitvoering van "Mis in b" (Hohe Messe) van J.S. Bach.

Zondag 27 mei - 10.30u - Woord en communiedienst voorgedaan door diaken Paul Morlion.
Orgelbegeleiding

LIEF EN LEED IN ONZE PAROCHIEGEMEENSCHAP

Overleden

Felix Vermeiren

uitvaart 21 april 2018

Gedoopt

Flore Lemmens

doop 8 april 2018

Louise Cryns

doop 21 april 2018

HOHE MESSE
J.S. BACH

PINKSTEREN

ORKESTMIS VAN PINKSTEREN JOHANN SEBASTIAN BACHS "MISSA TOTA"

"Het is voor ons allen samen - voor u als aanwezigen, voor ons als uitvoerders van het werk - een grote uitdaging om ons aan Bachs magnum opus, zijn enige "missa tota", volledige mis, te wagen. Het werk is een mysterie. "Subliem, buitenmaats, allesomvattend... slechts superlatieven volstaan om Bachs Mis in b klein, de 'Hohe Messe', te omschrijven." (Jos Van Veldhoven)

Niet alleen vraagt de muziek aan sich het uiterste van de uitvoerders - ze is buitengewoon veeleisend -, ongeveer 1u45 minuten - maar precies daarom "geschikt" voor een begeesterend Pinksterfeest.

Waarom schreef Bach aan het einde van zijn leven, als een synthese van al zijn kunnen, voor het eerst een volledige toonzetting van het ordinarium? *"Misschien schreef Bach de mis voor de toekomst en is die toekomst vandaag, voor ons, aangebroken"* schreef musicoloog Kevin Voets. Het is gemeengoed om te stellen dat de compositie niet bedoeld is om tijdens de liturgie te weerklinken. Maar biedt de feestelijkheid van de nakende opening van het barokjaar en de inspiratie van een kerk die haar adelsbrieven voorlegt, niet het perspectief om op een Pinksterzondag de handschoen op te nemen?

Misschien weerklinkt voor het eerst vandaag Bachs "missa tota" binnen de liturgie.

Wilfried Van den Brande - Intendant Muziekkapel St.-Paulus

DE VIJFTIGDAGENTIJD TUSSEN PASEN EN PINKSTEREN. (vervolg)

Pasen gebeurt in het prille licht van de zonsopgang.

Het leven moet nog wakker geschud worden.

De essentie dringt maar traag door.

Reeds vijf zondagen proberen we ons te verdiepen in 'opstandig Leven'.

6e Paaszondag Jo. 15,9-17

*"Een groter liefde heeft niemand dan deze:
dat iemand zijn ziel inzet voor zijn vrienden".*

Toch even enkele aandachtspunten vooraf...

- 'Vrienden' betekent niet een selecte kring geestverwanten maar wel zij die de voorkeuropties van God zelf behartigen.
- 'zijn leven geven' wordt beter vertaald door 'zijn ziel inzetten'. De armsten hebben niets aan ons leven geven, aan onze dood maar wel aan onze inzet.
- Risico's zullen zich wel aanmelden zonder ze te programmeren.
- 'beminnen' betekent *kiezen* als enige bestaanswijze.
- 'Gij zijt mijn vrienden' zegt Jezus want jullie vertegenwoordigen de verachten van de maatschappij.

'Al wat ik gehoord heb van mijn Vader heb ik u bekend gemaakt'.

En Jezus beluisterde de schriften in goede akoestiek:

namelijk in lotsverbondenheid met de onterfde kinderen.

Dan geeft Hij dat kleine groepje Galileeërs achter gesloten deuren een krachtige bemoediging.

*'Niet gij hebt mij
uitverkoren maar ik u'.*

Ik heb u ingezet zoals ik
mijn ziel heb ingezet.

Blijf niet haperen aan de
vraag naar efficiëntie. Laat
uw stappen maar gericht
zijn naar de minsten der
mijnen.

Weet wel, voor het
welslagen staat mijn Vader
borg. Precies uit de diepte
van de lotsverbondenheid
met de kleinen zal je
kracht putten.

En als je trouw wilt blijven aan de utopie, blijf dan trouw aan elkaar want bij het bestrijden van onrecht ben je zo kwetsbaar.

'Dit gebied ik u: dat gij elkaar liefhebt'

TEN HEMEL OPGEVAREN

Als iemand vraagt waar Jezus is en ik lees in zijn ogen zoiets als een verlangen naar het oneindige...

dan durf ik zeggen dat Hij ten hemel is gevaren,
een hemel die niet zo ver en niet zo onbereikbaar is.
Het is het rijk van God en het is midden onder u,
heeft Hij ons gezegd.

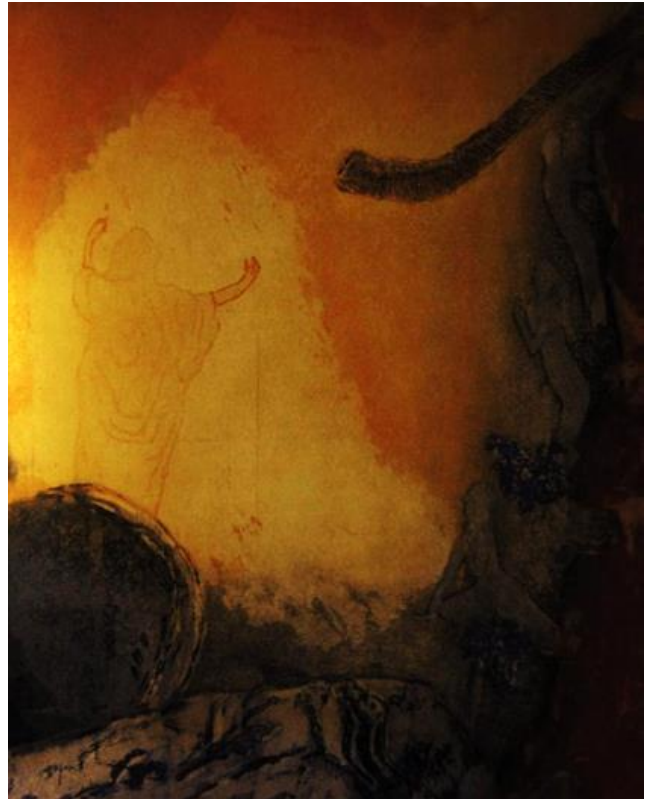
Om er heen te gaan
is er maar één enkele weg
en die weg ben Ik zelf,
heeft Hij gezegd:

'Ik ben de weg, de waarheid en het leven.'

Zijn weg, zijn waarheid, zijn leven?
Het is zijn manier van liefhebben,
heel diep en zonder enig onderscheid,
liefhebben in elk woord, in elk gebaar,
tot over de grens van het redelijke,
tot in de verzoening,
als het kwaad wordt uitgeveegd.

'Als iemand vraagt waar Jezus is
dan heb ik goesting om te zeggen:
boven de wolken, boven de mist,
boven onze kleine ruzies en onze oude
veten, ver boven het wantrouwen onder mekaar.
Verdriet en pijn zijn als de wolken,
zij drijven voorbij en blijven niet hangen.
Alles wat mensen mekaar aandoen kan immers niet opwegen
tegen de kracht van de liefde.'

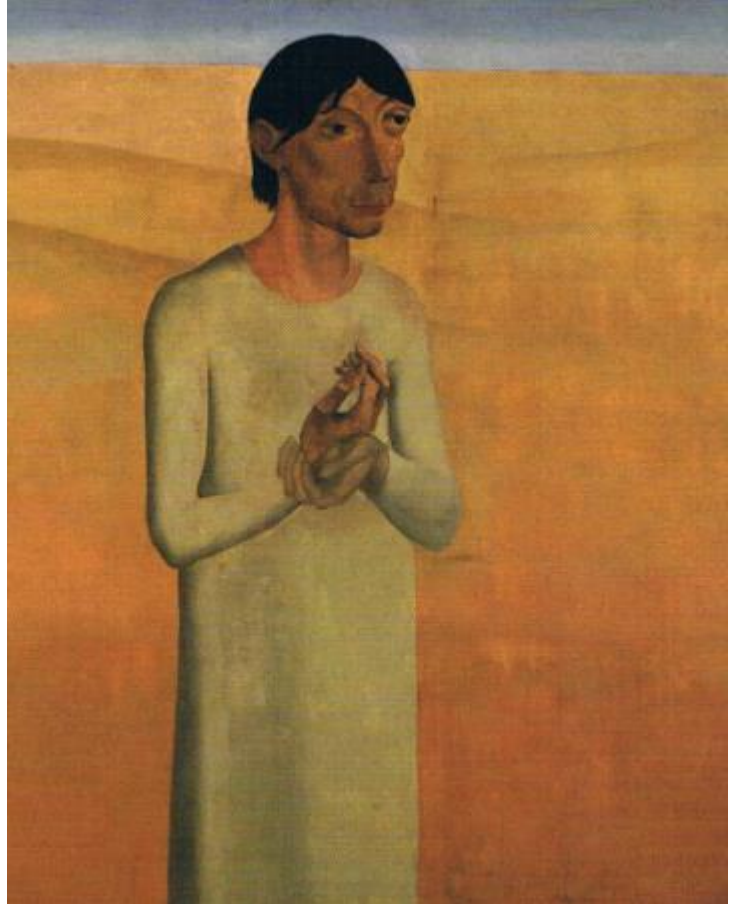
'Hou toch van jezelf en van het leven.
Hou van je medemensen, van de kleinsten nog het meest.
Dan weet je waar Jezus is:
Opgevaren ten hemel, in de hemel van je hart.'

naar Manu Verhulst

7^e zondag na Pasen: Joh 17,11b-19

'**Bewaar hen in uw naam**': hen dat zijn de scharen, vooral die van Galilea. Leerlingen door hun afkomst achtergesteld, door hun beroep miskend. Zij waren door de Vader gekend, niet om hun verdienste, ook niet door goddelijke willekeur, maar door Gods partijdigheid: zij waren de minsten en zo in de uitgelezen kring van Jezus beland. Zij hebben het Woord van de Vader bewaard zoals ooit Jozef, in de put geworpen door zijn broers, toch op de vader blijft hopen. Zij moeten nu de Vader verkondigen.

"Ik vraag niet dat Gij hen wegneemt uit de wereld, maar dat Gij hen bewaart van hét boze."

Geen getto creëren maar een krachtig signaal stellen in deze wereld die nog vele Gods kinderen in haar greep heeft.

Op de achtergrond van de afscheidsrede en het gebed leeft het besef dat Hij hen zal verlaten. Daarom verzoekt Hij de Vader:

- de achterblijvenden *niet in de steek te laten*.
- Hen niet in de steek te laten omwille van hun *onderlinge eenheid*.

Herkenbaar en betrouwbaar moeten ze zijn in hun integriteit.

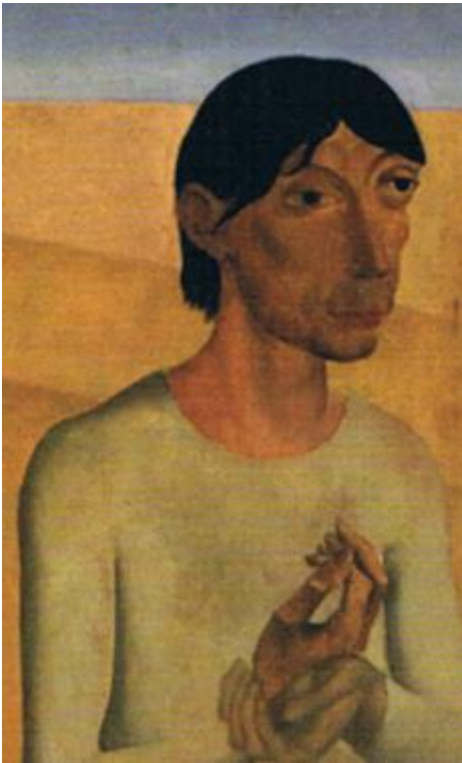
Solidair met de voortdurend misleide schare.

Heilig, d.w.z. afgezonderd zoals weleer de Levieten

- Hen te bewaren in die onderlinge eenheid omdat ze *niet behoren tot de wereld*.
- Maar het niet behoren tot de wereld verhindert Jezus niet hen *uit te zenden tot de wereld*.

Het gaat niet om de tegenstelling "wij" en "zij".

Maar om Gods visioen met zijn mensen te behartigen: de belangen van de vreemdeling, de weduwe, de uitgestotene.

Vader Gij hebt hen lief,
Gij hebt iets van uw hunker
in hun hart gelegd.
Mogen ze zich dat altijd blijven herinneren.

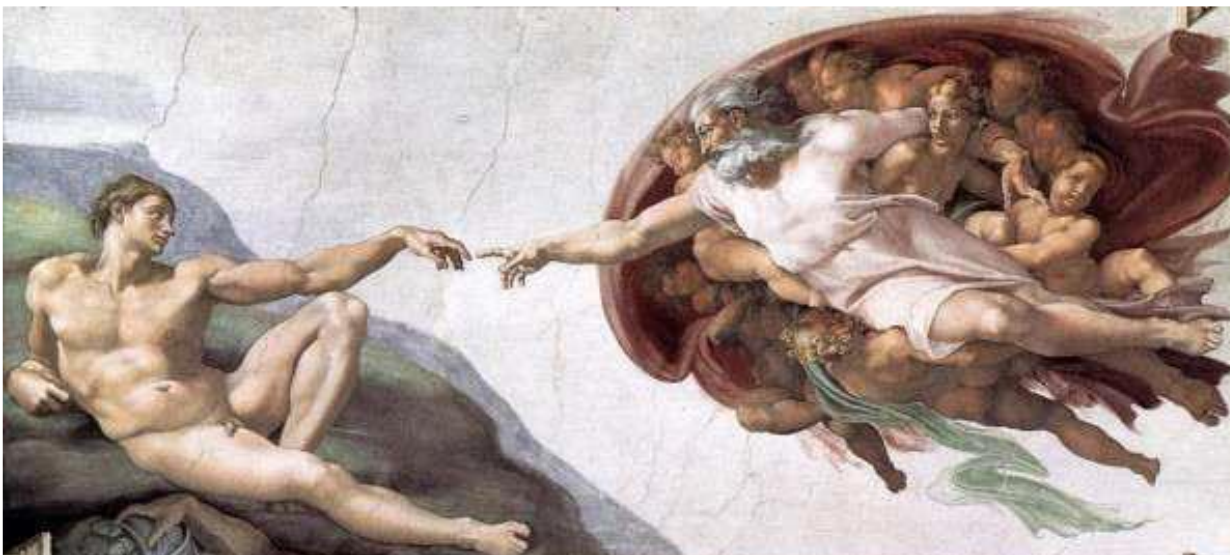
Vader, zij hebben mij tot nu gevolgd
ondanks die pijnlijke keuze.
Ik bid niet dat Gij hen uit deze wereld
wegneemt, maar wel dat Gij hen bewaart.

Vader mogen zij één blijven,
verbonden met uw stem en met elkaar.
Ik bid voor hen
die in de waarheid willen gaan staan.
Ik bid voor hen die in het vragende gelaat van
de andere mens een weerspiegeling van uw
aangezicht ontdekken.

En dat ze ondanks tegenkanten en de vele kwetsuren van het leven,
met diepe vreugde uw warme blik, uw nabijheid mogen ervaren

PINKSTEREN: "kies dan het leven ..."

Ooit heeft Michelangelo in de Sixtijnse kapel de scheppende hunker van God uitgebeeld als een respectvolle aanraking van Adam, de mens. Geen bedreiging, geen overmacht, geen truc, geen wurggreep. Gewoon leven gevende nabijheid om zorg te dragen voor het leven. Pinksteren is een feest dat tegen de haren instrijkt.

Er is een hoger bewustzijnsniveau nodig, een levenservaring,
een hartsgrondig heimwee naar ontvankelijkheid
om dit feest te begrijpen.

De Geest waait geen mensen aan die alleen bezig zijn met hun eigen imago. Er is een grondhouding van aandacht nodig

en dat druist in tegen alles wat wij er soms van bakken.
Wanneer hoorde je ze nog eens die ingrijpende woorden zeggen als
'ontvankelijkheid', 'ontmoeting', 'uitdaging om te vergeven',
'leven met aandacht', 'gewoon maar mens zijn'?

"Toen blies Jezus over hen, ontvang de Geest"

Het staat er zo naïef eenvoudig.

De adem van God doorgeven zoals een moeder blaast over een
schaafwond van haar kind.

Adem: schitterend aloud bijbels beeld. Die eerste adem van God die over
de oerchaos scheerde, op de eerste scheppingsdag,
als een adelaar die over zijn jongen zweeft.

Adem, Roeach in het Hebreeuws. Zachte bries, dan weer turbulente
storm, sirocco. Alles wat van God uit hunkert om de chaos van het leven
om te zetten in lichtkleur en harmonie van bevochten vrede.

Roeach; dat klankrijke woord, levenskracht die mensen doet opstaan.
Jezus blies over hen. Samen met Hem hadden ze tochten gemaakt,
mensen ontmoet, geslapen, gewaakt, gediscussieerd.

Ze zagen hoe hij handen aanraakte, tongen, ogen, oren.

Voeten waste. En anderen mochten Hem aanraken, omarmen, kussen.

Levenswarm was Hij nabij.

En nu moeten zij het waarmaken, standhouden tegen menselijke
zwakheid, zelf aanraken de velen die dagelijks in het graf van de
samenleving worden geduwd.

De cultuur van Gods tederheid.

Enthousiast, **en theos**, ja het staat in het woord, bezeten door God.

Kom schepper Geest, gloed van ontferming,

*Levensadem die de chaos, het mensonwaardige, in ons omschept
tot waardigheid en eerbied, tact en vernuft.*

*Dat we nooit ophouden elkaar te bemoedigen om Gods gelaat steeds
opnieuw te ontdekken in het aangezicht van de mens naast ons,
vooral in hem die een schuilplaats zoekt voor de nacht.*

Kom, Schepper, Geest,

Adem van leven ...

Paul Scheelen

PINKSTEREN, IN HET JAAR 33

Dat moet daar nogal een paniek geweest zijn, 1985 jaar geleden, bij de christenen in Palestina, na de dood van Jezus. Dat de Joodse religieuzen Hem nooit aanvaard hadden, dat waren ze gewend. Maar op die onweerachtige vrijdag was Jezus gekruisigd door de Romeinse autoriteit – dat was andere koek.

Hij doet een paar verschijningen tijdens de schemerperiode, de vijftig dagen tussen Pasen en Pinksteren. Eerst aan Maria Magdalena, Zijn getrouwe, dan aan die twee kameraden, de Emmaüsgangers. Zijn ze op de loop, die twee? Naar Jaffa misschien, de haven aan de Middellandse Zee. Of naar het Meer van Galilea, aan de overkant wachtte wellicht een meer gematigd regime. Hoe dan ook, ze keren terug naar Jeruzalem en vertellen over wat hen overkomen is.

En er gebeuren meer van die rare dingen. Her en der komen die vroege christenen elkaar tegen en ze trekken druppelsgewijs terug naar Jeruzalem. Het zouden er tientallen kunnen geweest zijn, misschien een paar honderd, meer waarschijnlijk niet. En daar, vijftig dagen na Zijn verrijzenis, worden die volgelingen, vluchtelingen, discipelen, collectief begeesterd en begint de verspreiding van het christendom. Daar, in Jeruzalem, is het gebeurd, op dat moment.

Dat is wat vandaag, zoals 1985 jaar geleden, een reden is om bij elkaar te komen en, zoals in ons geval, te luisteren naar die Hoge Mis van J.S. Bach. Dat was ook de reden waarom precies 400 jaar geleden een nogal onbekende schilder, Mathys Voet, het Pinkstertaferaal mocht schilderen, als onderdeel van de vijftiendelige reeks "Mysteriën van de Rozenkrans". Deze serie hangt aan uw linkerkant, de noorderwand van het kerkschip.

De evangelist Johannes schrijft dat de deuren van de christenen gesloten waren, uit vrees voor de Joden. Dat zat echt niet goed hoor, tussen die twee groepen, in het begin.

Maria was er, de apostelen natuurlijk, met Mathias in plaats van de vervlogen Judas. Dan wordt plots die hele groep begeesterd, een nieuw elan maakt zich van hen meester en ze zijn niet meer te houden. Iedereen die al eens een vergadering heeft bijgewoond waar het vuur in de pan slaat, waar iedereen plots denkt: "ja, dat is het, met die werkwijze gaan we er geraken" – die weet precies hoe het kan gaan.

Mathys Voet is echt wel de minst bekende uit de rij van elf kunstenaars die deze vijftien Mysteriën hebben geschilderd. Maar hij doet dat goed hoor, dit Pinkstertaferaal. Maria zit sereen in het midden. Het is geen

koekendoos-Maria, maar een vrouw die haar kind verloren heeft en zit te lezen en terwijl te luisteren naar de mannen die rondom haar bij elkaar zijn. En dan, zeggen de Handelingen, werden zij plots allen vervuld van de Heilige Geest. Gelovigen en ongelovigen zullen het er over eens zijn dat er hoe dan ook die avond een masterplan uit de geesten rolde, dat voor de komende twee millennia een grote impact op deze wereld heeft gehad.

Nu is dat niet goed te zien, zo van waar u zit, maar in de linkerbovenhoek van het schilderij van Mathys Voet ziet u een man die een deur open doet. Een andere, breed-lachende man, staat in het deurgat, met nog wat kompanen achter hem. In die Handelingen van daarstraks staat dat het "Joden zijn, vrome mannen, afkomstig uit alle volkeren, die te hoop lopen". Laat ons "hoop" hier even in de twee betekenissen meenemen. De man met de brede smile draagt een tulband, om aan te tonen dat hij er één is van verre volkeren.

Dat was niet zomaar even een bijeenkomst, ongepland, van Maria en de apostelen. Dat was een weloverwogen, strategische vergadering over de toekomst van het christendom, vijftig dagen na de verrijzenis. Overdacht, begeester(en)d. Mathys Voet heeft dat goed verbeeld.

Armand Storck

DOSSIER: HEILIGE PAULUS VERBEELD IN ST.-PAULUS

4. Paulus op de Engelenbrug

Hij kon zich geen betere plek voorstellen dan in de 'verrijzenistuin' van St.-Paulus. Omringd door al de grote en kleine profeten van Israël.

En aan de rechterzijde: Lucas die in zijn boekje *'de handelingen van de apostelen'*, hem als hoofdfiguur van verkondiging had uitgekozen. Daarnaast de andere evangelisten die zijn literair werk verder hebben gezet. Achter hem, Mozes, met de tekst: *'ego sum Dominus Deus tuus', 'ik ben de Heer, uw God'*. De ervaring in Damascus, zijn tijdelijke verblindheid, had zijn leven door elkaar geschud. *"Saul, broeder, word ziende"* had Ananias gezegd, *'Wat aarzel je nog?'* Tijdens een langdurig verblijf van waarschijnlijk tien jaren in Arabia werd het een zoektocht naar wie zijn Heer eigenlijk was.

Michiel Van der Voort de Oude heeft Paulus losgewroet uit zandsteen. Een gebeitelde tekst uit zijn Korinthiërsbrief typeert hem: "WIJ PREDIKEN DEN GEGRUYSTEN CHRISTUS" (1 Kor. 1,23). Vele jaren had hij nodig om Jahweh niet langer te zien als een willekeurige macht maar als een kwetsbare Liefde, zo zichtbaar geworden in Jezus.

Waarom had hij de profeten, die nu rondom hem staan, niet begrepen toen ze schreven: *"... niet alleen een God in de hoge, maar aanwezig in elk gekwetst mensenhart"*?

Uiteindelijk begrijpt Paulus het.

"Wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Judeeërs aanstootgevend en voor heidenen dwaas. Maar voor wie geroepen zijn, zowel joden als Grieken, is Christus Gods kracht en wijsheid. Want het dwaze van God is wijzer dan mensen, en het zwakke van God is sterker dan de mensen." (1Kor. 1, 23-25)

Achter hem kan je nog net de rouwmoedige Petrus bespeuren, gebeeldhouwd door J.P. Van Bourscheit. Merkwaardig hoe deemoedig deze eerste paus tweemaal hier werd afgebeeld terwijl de contra-

reformatoische kerk uitbundig in die dagen de triomf en de grootsheid van het pausdom bezong. Hoe krampachtig houdt hij de sleutels omkneld terwijl achteraan de wenende Petrus door M. Van der Voort werd gebeeldhouwd met de sleutels op de grond. Petrus en Paulus, ze gaan elkaar nog ontmoeten en soms zullen er gensters af springen.

De grote bezieler van deze sublieme calvarietuin, Pater Domien van Ketwich, had het klaar gekregen om als dertigjarige de pelgrimstocht naar Jeruzalem aan te vangen. In 1694 kwam hij daar aan. Op 1 augustus 1697 werd hij op het Antwerps stadhuis als gevierde "pelgrim van Jeruzalem", triomfantelijke ontvangen.

Als Domien iets wil, dan zal het gebeuren. Hij is een volksmens, een gedreven verkondiger, een keikop, een bezieler van de Rozenkrans, een collega waarmee niet samen te werken valt en een heilige.

Er moet en er zal dus op een verlaten begrafenisplaats naast de kerk een bedevaartplaats ontstaan waar Jeruzalemvaarders maar vooral het kleine volk, het vertrouwen mogen ontdekken dat het leven niet eindigt bij de graflegging. Alles, en vooral die zondares Maria van Magdala, zal in het schipperskwartier getuigen van een Goddelijke liefde die optilt tot boven het kruis.

Profeten, groot en klein, zwaaien met citaten in het Nederlands die de zon van gerechtigheid en hoop doen opkomen. Zijn theologisch gevormde broer, Jan Baptist inspireert hem en ook de talrijke, betrokken kunstenaars.

Om bij zijn magister gelijk te krijgen in een van de vele conflicten die niet alleen hij maar ook zijn broer Jan Baptist veroorzaakten, trok hij in 1713 naar Rome om zich te verdedigen tegen aantijgingen. Hij bleef daar hangen en stond perplex bij de Engelenbrug waar Bernini juist tien nieuwe beelden geplaatst had.

Zo iets moest absoluut ook in zijn calvarietuin.

J.C. De Cock, M. Van der Voort, J.P. Van Bourscheit werken op schitterende wijze die engelenbrug uit.

Tien engelen dragen de arma Christi: onvoorstelbare tekenen waardoor Gods liefde voor mensen zichtbaar werd in de weg van Jezus ten einde.

Ze wandelen jou tegemoet.

Je beluistert de stem van de

Heer die tegen Thomas zegt: *"hecht je hand aan mijn zijde"*? (Joh.20,25)

Jij die hier binnentreedt, durf de kwetsuren van jezelf en de anderen aan te raken. Leg je vingers op wonden van mensen. Er is nog zoveel te genezen, te verzoenen, aan te raken, op te tillen, lief te hebben, recht te doen.

De muurtjes, die de brug moesten uitbeelden zijn helaas verdwenen.

Kettingen proberen de symboliek van de overstap voelbaar te maken.

Geloven in de verrijzenis vraagt een mentale sprong, voor velen een brug te ver. Mozes, David, Jesaja, Ezechiël: geloofsgetuigen die oproepen om te geloven in de bemoedigende nabijheid van God, ondanks onmacht en het vele dodende tussen mensen.

"Wat geen oog heeft gezien en geen oor gehoord en in een mensenhart ooit is opgekomen, dat heeft God geschonken degenen die Hem liefhebben" (1 Cor.2,9)

Midden die brug staat Paulus.

Betekenisvoller kan niet. Brugfiguur tussen het diepgeworteld Hebreeuws-bijbels denken en de Hellenistische cultuur. Christenen

moeten zich niet assimileren met de Joodse cultuur en gebruiken. Zij moeten de weg die Jezus ging in trouw aan Tora, integreren in hun eigen bestaan, hertalen in eigen cultuur en leven?

(wordt vervolgd)
Paul Scheelen

EEN BEELDHOUWERSFAMILIE VERBINDT HET STADHUIS VAN PROTESTANTS AMSTERDAM MET DE KATHOLIEKE SINT-PAULUSKERK TE ANTWERPEN.

Hubertus Quellin is een tekenaar en een etser. Samen met zijn broer Artus en hun neef, ook Artus, zeg maar II, trekt hij in het midden van de 17de eeuw van Antwerpen naar het welvarende Amsterdam. Daar heeft bouwmeester Van Campen een groots stadhuis ontworpen en Artus I heeft opdracht gekregen om de beelden, beeldengroepen en versieringen uit marmer te vervaardigen.

Terwijl de Quellins in Amsterdam aan het werk zijn, wordt hun atelier te Antwerpen gerund door de man van hun zus Cornelia. Die schoonbroer is Pieter Verbruggen, zeg maar I, hij is de papa van II.

Hubertus is fier op zijn broer en in 1665, wanneer het schitterende paleis af is (het stadhuis is vandaag beter gekend als "Paleis op de Dam"), verschijnen de tekeningen en etsen die hij van de beelden heeft gemaakt, in een boek dat wordt uitgegeven door Frederick De Witt in Amsterdam. Het boek zelf is een kunstwerk en gelukkig bezit het museum Plantin Moretus een exemplaar. De tekeningen zijn prachtig en gedetailleerd. Sommige van die schetsen kwamen bij het fotograferen wel erg bekend voor en na een fysiek onderzoek in de Sint-Pauluskerk vonden we de bevestiging dat de banden tussen de Quellins en de Verbruggens inderdaad innig waren.

Op de volgende twee bladzijden ziet u links de tekening van een cartouche uit het boek van 1665, dus in marmer aangebracht door Artus I Quellin in het huidige Paleis op de Dam. Rechts de foto van een exemplaar in eikenhout, gebeeldhouwd door Pieter II Verbruggen, in de lambrisering tussen de biechtstoelen langs de zuiderbeuk van de Sint-Pauluskerk. Door familiebanden verenigd hebben de Quellins en de Verbruggens hun ontwerpen gedeeld. En zo werd Antwerpen, ook in die woelige 17de eeuw, nog maar eens verbonden met Amsterdam.

Armand Storck

EEN DOMINICAAN OP ZOEK NAAR 'DE STAD VAN DE ZON'.

La città del Sole, de stad van de zon, is een boek van de filosoof en dominicaan Tommaso Campanella (1568 – 1639) dat een mooi beeld geeft van een 'ideale stad'. Dit utopische werk is minder gekend dan andere utopische boeken, zoals Utopia van Thomas More. Aan het kleurrijke leven van Campanella zal het niet liggen. Hij is de zoon van een ongeletterde Calabrees (Italië) die dominicaan werd en ook een in zijn tijd alom bekend en berucht filosoof. Hij heeft zijn omvangrijk filosofische werk geschreven tijdens de verschillende periodes (samen ongeveer 30 jaar) die hij in diverse gevangenissen doorbracht, veelal wegens ketterij. En hij was bij tijden astroloog/alchemist van o.a. paus Urbanus VIII en kardinaal Richelieu.

In zijn utopische stad van de zon trof mij vooral zijn idee dat alle muren binnen de omwalde stad versierd waren met encyclopedische kennis. Overal moesten voorbeelden van wetenschap en kunst aanwezig zijn. Vanuit het centrum vertrok men van de orde van de planeten, met illustraties van hemel en planeten, gevolgd door wiskundige formules, informatie over de natuur, de mens, kunsten enz... In deze stad moest men op alle ogenblikken wel kennis opdoen!

meteoweb.eu/cittadelsole

Voor een hedendaagse lezer zou zo'n stad een hel zijn! De bewoners zouden wellicht een aversie ontwikkelen voor de kennis die hen door de strot wordt geramd, als ze al niet gewoon gek zouden worden. Dit zou zeker in onze tijd niet 'pakken'. Wij zijn ondertussen vrije individuen die los van opgelegde denkpatronen en structuren onze eigen weg kiezen en gaan. Als er druk zou uitgeoefend worden voor een bepaalde levenswijze zou men wat meemaken. No pasáran!

Maar eigenlijk is onze situatie erger dan bij Campanella. Toen leek het te gaan over een verre en utopische toekomst. En toen was het een doel met open vizier: kennis bijbrengen, en zo de levenswandel optillen en beïnvloeden. We vinden Campanella's ideale stad gevaarlijk en onrealiseerbaar, maar beseffen niet dat we eigenlijk middenin een karikatuur ervan leven. Nu wordt op een slinkse manier een levenswijze

als zo natuurlijk voorgesteld, dat de meesten niet eens meer door hebben dat ze gemanipuleerd worden, laat staan dat ze er zich tegen kunnen verzetten. De alomtegenwoordige reclame stelt een zo gepolijste en rimpelloze manier van leven voor, dat het moeilijk te geloven is dat niet iedereen die levenswijze aantrekkelijk vindt. Wie heeft er nu iets tegen een mooi interieur of een zonovergoten strand? Met vergeet echter dat dit interieur binnen de kortste tijd geriatrisch overkomt en dat de mooie magazines ondertussen een ander interieur als evident en levensnoodzakelijk voorstellen. En eigenlijk hoort tegenwoordig ook bij de vakantie-selfies een of andere ruïne op de achtergrond te staan, of een bedreigde en sympathiek overkomende diersoort (waarvan we eigenlijk op die manier ook hun natuurlijke levenswijze verstoren). Wij zijn ten slotte geen wilden, reizen om te leren en willen ook een open en kosmopolitische geest uitstralen. Maar eigenlijk is het selfie-apparaat ook al verdacht, en het model van vorig jaar begint al snel te lijken op de wandtelefoon die Donald Duck gebruikte om via een 'operator' doorverbonden te worden met oom of neefjes. Paradoxaal is dat reclame zelfs wordt opgedrongen aan mensen die ze niet kunnen lezen. De kusttram nemen gaf vroeger op zich al een aangenaam vakantiegevoel: men had regelmatig zicht op zee, strand en duinen. Nu zijn veel tramrijtuigen beplakt met grote reclames, bijvoorbeeld voor een strandvakantie in een exotische setting. Die reclame is enkel van buiten te bekijken, van binnen uit beperken ze enkel het buitenzicht! (Voor de zekerheid voeg ik hier aan toe dat ik niet pleit voor een bijkomende laag reclame aan de binnenkant.) Wie hoogst uitzonderlijk naar de televisie kijkt, vermijdt daardoor al veel reclame. Zoals men met een klever 'geen reclame a.u.b.' op de brievenbus, ook een hoop ongewenste reclame kan vermijden. Banken en andere commerciële instellingen oefenen een enorme druk uit om zoveel mogelijke verrichtingen via pc enz. te doen, waardoor men via die kanalen nu ook enorm veel prikkels binnen krijgt. Zoals de veelvuldige pop-ups om in te schrijven op nieuwe ingewikkelde producten, een aanmoediging + premie om geld van de ene bank naar de andere te versassen om het risico te vermijden dat men achterlijk zou overkomen door 'geld te laten liggen'. Om maar te zwijgen over reclameslogans zoals 'Waar anderen het over geld hebben, hebben wij het over het leven'. Verwarrend taalgebruik die de werkelijkheid geweld aandoet! De gewone taal wordt zo slinks misbruikt om valse indrukken te creëren. Ook door politici die telkens goed nieuws brengen over maatregelen die niemand iets gaan kosten, en waarbij iedereen het beter zal hebben. Niemand wordt graag in zijn gezicht uitgelachen. Zo slinkt het vertrouwen in de taal met de dag meer. En de vraag is of een samenleving nog vooruit kan gaan zonder vertrouwen. Concreet zie ik bij de hierboven schets over informatie, desinformatie, holle praat en vluchtige levensidealen twee gevaren. Het eerste is dat als het geluk binnen handbereik is, ongelukkig zijn geen optie meer is. Nu ligt die

zonnige stad binnen handbereik! We kunnen de zon tegemoet gaan in Dubai of in Bali. We kunnen er van wieg tot graf jong, gezond en levenslustig uitzien.

We denken dat we het bijgeloof en de beklemmende wereld van het verleden kwijt zijn. Wie niet uitblinkt, of erger: middelmatig is, heeft het aan zichzelf te wijten. Terwijl wij allemaal in het beste geval op veel vlakken middelmatig zijn. En daar is niet mis mee: ik zou al blij zijn als ik middelmatig kon koken. Men maakt ook meer vrienden als men zich gedraagt zoals men is, en niet zoals het beeld dat ons wordt opgedrongen. Het is niet aangenaam converseren met een iemand die enkel in zijn eigen ogen uitblinkt. Het tweede gevaar is een zeer beperkte visie op wat gelukkig kan maken. Iemand die 'alles heeft om gelukkig te zijn', maar zich niet gelukkig voelt, staat met de rug tegen de muur. Als andere levenswijzen niet meer bestaan (of me er geen weet van heeft) bestaat het gevaar dat men vastzit in een tunnel zonder uitzicht. Pleiten voor momenten van rust, bezinning en zelfgekozen discipline komen misschien middeleeuws over, maar het gaat niet over passiviteit, het gaat over onontbeerlijke momenten van rust en bezinning binnen een veelkleurig leven. Als ik het 'chillen' noem, ben ik al wat meer bij de tijd. Maar doordat we, zoals hiervoor vluchtig aangetoond, voortdurend omringd worden door opdringerige 'informatie', krijgen we daar minder en minder de kans toe. Vaak zonder dat we het merken. Kortom: ik krijg graag informatie, ook als de inhoud tegen sommige van mijn voorlopige standpunten indruist. Zo leef ik, leer ik, en kan ik evolueren. Soms alleen, soms met anderen. Maar aan losse prikkels, holle taal en modieuze druk heb ik niets, behalve ergernis. De Franse schrijver Julien Green vatte het als volgt samen: 'J'aime l'isolement, non la solitude'. Ik hou van afzondering, niet van eenzaamheid. En ik pleit voor een samenleving met meer rustpunten en plaatsen. En daar kunnen we op kleine schaal mee beginnen.

We hopen in Sint-Paulus die mogelijkheid te bieden: een plaats van rust en ontmoeting. Voor anderen, en voor onszelf. We doen het eigenlijk zeer graag. Klinkt dat als iets nostalgisch, of als een oproep naar een toekomst?

Bruno Segers 20/1/2018.

VRIJWILLIGERS DAG - 8 MAART 2018

Het wordt stilaan een traditie om voor het toeristisch seizoen met de werkende leden van de Sint-Paulusvrienden een dag bij elkaar te komen. We mochten zo'n 30 leden verwelkomen.

De rector van de Notre-Dame in Chartres zegt dat het de bedoeling is dat iedereen die de kerk binnenkomt er anders buitengaat. De vrijwilligers moeten de muren, de beelden en glasramen doen spreken. We hebben zulke vrijwilligers, een schitterende ploeg in onze kerk die mensen begeistereert. Ieder doet dat op zijn manier, tempo, eigenheid, invalshoek en dat is juist zo knap.

Hoe verschillend we ook zijn, we werken samen

Om 9u45 begint Stef met de vraag hoe wij ons moeten opstellen bij ongewenst bezoek. Een bruikbare uiteenzetting, die we hopelijk niet moeten gebruiken. Stef vertelt ook over de technische ploeg, voor hem de onzichtbare kerk, die zoveel zaken in orde brengt in onze kerk.

Nadien bespreekt Leo V. de planning voor de volgende maanden. We gaan ervoor om elke werkdag met drie aanwezig te zijn en in de weekend met vier het onthaal te verzekeren.

Spreekt voor zich dat "*Antwerpen Barok 2018 - Rubens inspireert*" vandaag de nodige aandacht krijgt. Vijf thema's worden door evenveel teams uitgewerkt en vanaf 1 juni, met de start van het Barokjaar, als kleine rondleiding aan de toeristen aangeboden. Meer hierover in volgende edities van het Sint-Pauluskrantje.

Lang genoeg gezeten, we gaan op stap door de kerk. Ik vertel het verhaal van de Hollandse zending, dominicanen die op missie naar Nederland gingen en de terugkeer (bruikleen) van de kelk en een reliekhouder van pater Wuyts o.p.. Armand heeft het over de aanwezigheid van de familie Quellinus in tal van kunstwerken in onze kerk en hun familiale en professionele relatie met de Verbruggens. We krijgen een boeiende try-out van het opzoekwerk dat Armand een aantal dagen nadien zal gebruiken om een studiedag vanuit het Rubenianum, over de familie Quellinus af te ronden. Het sluitstuk van de dag met een bezoek aan onze kerk.

Als volgend punt op ons agenda zijn we een kijkje gaan nemen bij de gerenoveerde kloostersite achter onze kerk. Twee nieuwe bedrijven uit de media- en marketingwereld zetten hun deuren voor ons open, we ontdekten dezelfde structuur in de werkruimten die we terugvinden in onze pandgangen (o.a. een kraagsteen anno 1662). Het oude schooltje op de binnenplaats ontsnapt niet aan onze aandacht, met dank aan Walter V. om de toelichting hier omtrent.

Nadien samen eten in de crypte, een groepsfoto in de kerk en naar de Sint-Carolus Borromeuskerk waar Erik van Alsenoy ons opwachtte voor een rondleiding in deze prachtige kerk. We zullen toch een bezoek brengen aan hun indrukwekkende crypte vroegen de meesten zich af en ja hoor, de crypte vormden het sluitstuk van een boeiende Vrijwilligersdag.

Walter Geluyckens

EEN GREEP UIT ONZE POPULAIERSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van april)

Contrareformatie op een laag pitje

De interieurvoltooiing van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen in de 17de eeuw is een contrareformatorisch en barok hoogtepunt. Antwerpen was dan ook de "frontier city" – de ultieme katholieke dam tegen het gereformeerde Noorden en dat mocht wat kosten.

Maar hoe ging het er aan toe in de kleine dorpen, bijvoorbeeld in

de Sint-Trudoparochie van Laar bij Landen, zo'n 70km van Antwerpen?

Pastoor Gendulphus van Schagen had moeite om de eindjes aan elkaar te knopen, net zoals zijn parochianen. Geen Ophovius en Rubens daar, geen mecenasen of rijke priors à la Capello. Rauwe armoede troef.

De parochie was niet in staat om voor Van Schagen een pastorij te bekostigen. Hij sliep in de schamele kerk. Zo rond 1610 loopt er een klacht van de parochianen binnen bij de aartsbisschop van Mechelen. De pastoor sliep in de kerk, tot daartoe, maar hield er ook zijn kleinvee. Soms legden de kippen eieren op de drie altaren van de kerk.

Op een keer had de pastoor tijdens de misviering de kelk in de linkerhand moeten nemen om met de rechter het opvliegende pluimvee weg te slaan. De varkens van de pastoor hadden op O.L.V-Lichtmis een altaarkleed aan stukken gescheurd. Soms strooide de pastoor zelfs hun eten uit in de kerk! Maar het ergst van al waren de duiven, die 'deur die

kercke vliegen ende haer vuylichhyt laten vallen op die hoofden die daer misse hooren oft sermoon'.

Bron: Verloren schapen, schurftige herders of De Helse Dagen van Bisschop Mathias Hovius (1542-1620) Eddy Put / Craig Harline. Uitgeverij Davidsfonds 2002. Een aanrader!

Yeezus Tour

De Amerikaanse rapper Kanye West brak in 2013 goed door met zijn Yeezus CD, gevolgd door een Yeezus Tour. Het optreden werd opgesplitst in vijf hoofdthema's, waar de verschillende rapnummers bij aansloten: Fighting, Rising, Falling, Searching en Finding. Mooi dat een rapper de essentie opzoekt.

Op de eerste lentedag in maart 2018 komt een coole kerel de Sint-Pauluskerk te Antwerpen binnengewandeld met een Yeezus Tour jasje. Hij en zijn maat wandelen op hun gemak naar het hoofdaltaar en knielen dan naast elkaar. Ik denk dat ze aan het zoeken waren, na al heel wat vechten, opstaan en terug vallen. Nu rest nog het vinden.

Sint-Paulusvrienden gaan met een missie op wintervakantie!

Zalig skiën en wandelen in Tirol tijdens de wintermaanden met zijn besneeuwde huisjes rond de kerk. Meestal zijn de kerkjes uitnodigend open, zoals in Berwang.

Ditmaal kan ik mijn verzameling foto's van schilderijen met Dominicus die de rozenkrans krijgt van O.L. Vrouw weer aanvullen. De Heilige Jacobus en Andreas kijken toe. Zouden ze ook een paternoster krijgen? Zie je het hondje met de brandende fakkel in zijn muil?

Blote tenen op de Olijfberg

Onze 15 Mysteriën van de Rozenkrans zijn stuk voor stuk meesterwerken. Ook de Doodstrijd van Jezus op de Olijfberg, geschilderd door David Teniers de Oude is een absoluut topwerk.

Wanneer de vroege lentezon nog laag in de kerk binnenvalt en de Mysteriën een voor een aftast, dan zie je soms details die anders niet opvallen. Dan zie je doodvermoeide Jacobus die al zittend in slaap is gevallen, naast zijn vrienden Johannes en Petrus. De blote voeten onder Jacobus zijn die van de uitgestrekte Johannes. Maar wat bij gewoon daglicht een stukje van de kledij of de riem rond de buik van Jacobus lijkt te zijn, wordt in het zonlicht plots een drietal tenen van een voet, die Jacobus wel in de zijde lijkt te porren. Word wakker, Jacobus, Hij heeft je nodig. Vreemd. Of zijn onze ogen ook vermoeid en zien we dingen die er niet zijn?

Zo, u bent weer mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen' en word onze vriend! like us!

Dank u!

Uw FB-ploeg (Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

TELLEN TOT TIEN (3)

Uit het archief van de Kapel van O.L.V. van de Heilige Rozenkrans

Deze foto is gedateerd: oktober 1889.

Van de personen op deze foto weten we momenteel enkel dat de centrale figuur vooraan Z.E.H. pastoor Joannes Van de Velde is.

De ceremoniestaf wordt gedragen door een knaap (centraal achteraan). Hij droeg wel een tabbaard maar zonder epitoga's. Op een uitvergroting van het beeldje van Onze-Lieve-Vrouw zien we nog vaag de kroon met twaalf sterren die later verwijderd werd.

De tempel van God ging open en er verscheen een groot teken aan de hemel: een vrouw, bekleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.

Apok. 12, 1

Erwin Vandecauter

BEGEESTER(EN)DE BAROK - LEZINGEN

22 mei 2018: Adam Sammut, PhD student University of York (G.B.)

Four Liefhebbers and a Funeral: Caravaggio's Rosary Madonna 'procured' for the Dominican Church in Antwerp

(in het Engels)

De Rozenkransmadonna van Caravaggio kent een bijzondere aankoopgeschiedenis. Rubens en de andere drie 'Liefhebbers', dankzij hun relaties binnen de Antwerpse 'burgerij', speelden hierin een cruciale rol en bezorgden dit prachtig schilderij haar 'onaantastbare' reputatie. Adam Sammut legt dit intrigerend verhaal haarfijn uit.

Als smaakmaker bezorgde Adam ons alvast een (uitgebreide) synopsis. Net zoals dat het geval zal zijn voor de lezing, is deze tekst in het Engels. Enkele maanden geleden hadden we Adam op bezoek in het archief. Zijn Engels is BE of beschaafd Engels en dus zeer verstaanbaar.

This lecture examines the purchase and gifting of Caravaggio's great painting by 'diverse *liefhebbers*' (virtuosi), namely Rubens, Jan Brueghel I, Hendrick van Balen and Jan Cooymans. Made in Rome c.1601, the *Rosary Madonna* was first documented in Naples in 1607, on sale for 400 ducats. In the hands of brugeois painter-dealer Louis Finson, the painting travelled through France to Amsterdam, where it was sold c.1617 for 'not more than 1,800 gulden'. First installed in the Dominican Church amidst the *Fifteen Mysteries of the Rosary* cycle, it was placed above a 'costly altar of marble' in 1651. There it stood until 1786, when it was given to Emperor Joseph II for the Hapsburg collections in Vienna.

The *Rosary Madonna* will be discussed not as an image, but an object which passed from hand to hand. The focus will be, not on the painting's genesis, but its afterlife, acquiring value well beyond the agency of its maker. Once in the Dominican Church, large sums were offered, beginning at 4,000 gulden and escalating to 14,000, at which point the friars declared 'the piece is not for sale for any money'. This process was activated by the reputation of the *liefhebbers*, who together formed a network with Rubens at its nucleus. All four men were close friends and active participants in Antwerp *burgerlijk* (bourgeois) society, from the Violieren chamber of rhetoric to the Confraternity of Romanists, circles

combining painting, poetry, religious observance and feasting in which artists played a formative role.

The *Rosary Madonna* was a nexus between 'outstandingly great art', large sums of capital, grassroots devotion and social aspiration. As a social hieroglyphic, it came to represent the close friendships between four *liefhebbers* and other elites, including Antwerp city councillors. This lecture will explore the motives behind the painting's gifting, and the value the Dominicans themselves set in store by it. Finally, the circumstances of acquisition will be postulated, a process set in motion at the funeral of Hendrik Goltzius.

19 juni 2018: dr. Valerie Herremans, conservator sculptuur, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

De Sint-Pauluskerk en haar barokke altaren

De Sint-Pauluskerk wordt ook al eens 'een barokjuweel in een gotisch schrijn' genoemd, dit dankzij het prachtige hoog-barokke interieur, inclusief haar altaren. Maar waar situeren ze zich in de Zuid-Nederlandse zeventiende-eeuwse altaarbouwkunst. Valerie Herremans als specialiste beeldhouwkunst zal ons er ongetwijfeld meer over vertellen.

24 juli 2018: dr. Paul Huvenne, oud-directeur Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

Rubens en de Barok?

Maar wat bedoelt men eigenlijk met die term 'barok' en wat is er zo barok aan Rubens? Waarom komt Rubens altijd op de eerste plaats in dat verhaal, waarbij de meesten onder ons eigenlijk Van Dyck verkiezen of Jordaens als eerlijker beschouwen. Het wordt met Paul Huvenne alvast een boeiende verkenning in de wereld van de Antwerpse Barok.

28 augustus 2018: Jan Van Damme, dienst Erfgoed, provincie Oost-Vlaanderen

De 'Funktionsgeschichte' van de Sint-Pauluskerk

De Sint-Pauluskerk bezit maar liefst drie (ooit vier) werken van Rubens. Maar zo'n ronkende naam als Rubens vertelt weinig. We dienen ons af te vragen: waarom hangen die werken in de Sint-Pauluskerk? Wat wilden de paters ermee 'doen'? Wat heeft o.a. de rozenkransdevotie met de dominicanen te maken? Vanuit deze doelstellingen verklaart Jan Van Damme u het architecturale programma en haar inrichting van de Sint-Pauluskerk.

18 september 2018: Nicolas De Troyer, titularis-organist Sint-Pauluskerk Antwerpen

Jan Dismas Zelenka en zijn 'Missa Omnia Sanctorum'

Op 1 november 2018 sluiten we het muzikale barokjaar 2018 af met de 'Missa Omnia Sanctorum' van Zelenka. Deze tijdgenoot én vriend van

Bach werd in zijn tijd geprezen, nu is hij een nobele onbekende. Net daarom is hij voor musicologen een interessant onderzoekdomein. Onze organist Nicolas De Troyer brengt u de laatste stand van zaken.

23 oktober 2018: dr. Wim Nys, hoofd collectie en onderzoek DIVA ***De Sint-Pauluskerk en haar barokke zilverwerk.***

Het 17de-eeuwse zilverwerk van de Sint-Pauluskerk is een kleine maar fijne collectie. Deze te ontdekken parels worden uit de doeken gedaan door dr. Wim Nys, hoofd collectie en onderzoek museum DIVA, het nieuwe diamantmuseum met een hart voor zilver.

Praktisch:

- Waar? In de Sint-Pauluskerk Antwerpen (ingang langs Sint-Paulusstr. 22)
- Uur? Lezing begint om 18.30 (deuren openen om 17uur)
- Prijs? 10 euro per lezing (incl. drankje en 2 broodjes naar keuze)
- Inschrijven? Mail naar sintpaulusvrienden@proximus.be, vermeld naam deelnemer(s) en datum lezing die u graag wil bijwonen (ten laatste donderdag vóór de lezing). We mailen u terug met verdere instructies voor betaling (rekeningnummer BE45 2200 9085 5589)
- Meer info? www.muzeikinsintpaulus.be, www.mkaweb.be of bezoek onze facebookpagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen'

Begeester(en)de Barok
Lezingenreeks in de Sint-Pauluskerk

Wilfried Van den Brande	17 april
Justin Glorieux	24 april
Adam Sammut	22 mei
Valerie Herremans	19 juni
Paul Huvenne	24 juli
Jan Van Damme	28 augustus
Nicolas De Troyer	18 september
Wim Nys	23 oktober

UITNODIGING VOOR DE KIND-OUDER EUCHARISTIEVIERINGEN SINT-PAULUS

Beste ouders,

Graag nodigen wij u uit op de Kind-Ouderviering van **zaterdag 12 mei 2018 te 17u.**

Samen met Pastoor Scheelen vieren we op deze dag het verhaal van O.L.H. Hemelvaart en Pinksteren.

We integreren dit verhaal via een kindervideo, korte lezingen en een schilder-activiteit met de viering. Zo kunnen wij met onze Pastoor Eucharistie vieren op het formaat van onze kinderen. We komen samen via de ingang van de kerk aan de Sint-Paulusstraat 22 en gaan naar de **winterkapel**. Als u binnenkomt in de pandgang gaan we rechtdoor en dan de eerste deur rechts in, zoals dit zal aangegeven staan.

Zou u willen bevestigen of u komt?

Als u iemand kent die ook graag zou meekomen, zijn zij natuurlijk van harte welkom.

Vanaf nu starten we op regelmatige basis, om de twee maanden, en de volgende Kind-Ouderviering zal doorgaan rond juli 2018.

Hopend u te mogen verwelkomen op zaterdag 12 mei,

Met vriendelijke groeten,

Dirk en Hiroko.
0473 96 16 25

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

mei

Za	5	10.30u	Doop Marcel Van Damme
Zo	6	10.30u	Solistenmis mmv. Sarah Van Mol (sopraan)
		12.00u	Doop Oscar Lemense
		13.00u	Doop Elodie Verjans
Ma	7	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	8	10.00u	Redactievergadering
Do	10	10.30u	O.L.H. Hemelvaart - Solistenmis met Wilfried Van den Brande
Za	12	10.30u	Repetitie Utopia
		17.00u	Kinderviering Weekkapel
Zo	13	10.30u	Barokmis - Vlaamse barok mmv. De Meid ensemble
Zo	20	10.30u	Pinksteren - Orkestmis - Hohe Messe (Mis in b) J.S. Bach
Di	22	14.00u	Licht!
		18.30u	Lezing Barok: Adam Sammut (deuren open om 17.00u)
Wo	23	14.00u	Kerkraad
Do	24	10.00u	Studium Generale
Za	26	10.00u	Vorbereiding dominicaanse lekengemeenschap Rondleiding
		14.30u	Vrij concert Gemengd koor Déjà Vu uit Naarden(NI)
Zo	27	10.30u	Woord en communiedienst

juni

Za	2	10.30u	Doop Matthieu Arts
		19.30u	Licht!
Zo	3	10.30u	Gregoriaanse Mis: Cantabo
		17.00u	Licht!
Ma	4	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	5	10.00u	Redactievergadering
		15.00u	Liturgische werkgroep
		16.30u	Glasramen - Madeleine Mandrycke
Zo	10	10.30u	Orkestmis - Sacramentsdag
		13.00u	Doopviering Croenen
Vr	15	12.30u	Repetitie concert Utopia
Za	16	20.00u	Buxtehude concert Utopia
Zo	17	10.30u	Solistenmis - Wilbert Aerts (viool)
Di	19	18.30u	Lezing Barok: Valerie Herremans (deuren 17.00u)
Do	21	19.30u	Vergadering Centraal Kerkbestuur
Vr	22	16.30u	Concert Steinerschool
Za	23	14.30u	Huwelijk Pieter Van Bael en Willemijn Westerlaken
Zo	24	10.30u	Orgelmis
		12.00u	Doop Victor Martens
		16.00u	Concert Venerabelkapel
Vr	29	9U.30u	TCT
Za	30	12.00u	Doop Aline Cambre

EUCARISTIEMERING SINT-PAULUSKERK

zondag 10.30 u

PASTOOR Paul SCHEELEN

Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
pastoor@sint-paulusparochie.be | 0476 34 69 12

PAROCHIESECRETARIAAT

Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen
Dinsdag tussen 10.00u en 12.00u
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Walter Vrinssen
03 231 31 48 of 0477 50 01 90 | kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw,
leveringen, technische ondersteuning: Caroline De Wever
0479 34 41 26 | carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36 | leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31 | muziekinsintpaulus.be
- Nicolas De Troyer: organist-titularis
0486 41 25 82 | nicolasdetroyer@gmail.com

TOERISME EN RONDLIEDING

Sint-Paulusvrienden:

- sintpaulusvrienden@proximus.be
- Walter Geluyckens: 0494 44 82 53
- Leo Vereecken: 0486 57 52 35
- Joris Reymer: 0475 33 80 03

REDACTIE SINT-PAULUSKRANDE

Ontwerp: E. Vandecauter
Redactie: P. Scheelen, C. De Wever, A. Storck,
W. Geluyckens, L. Van achter, W. Van den Brande,
E. Vandecauter
Beelden: C. De Wever, P. Scheelen, A. Storck, De Meid,
S. Van Mol, Wikipedia, E. Willaert, E. Vandecauter

Teksten en afbeeldingen werden
opgenomen zoals door de auteurs
aan de redactie bezorgd.

grafische vormgeving omslag: Eva Willaert